

„Bine ați venit la UTZUNOMIYA,
Lucian-San !“

REP. : Anul trecut, presa a informat despre câteva remarcabile succese dobândite de dumneavoastră peste hotare, ca să zic așa, la antipoli : în capitala Franței și în Japonia.

I. L. : Am să vă povestesc întâi despre „aventurile” mele pariziene. Totul a început în ianuarie '82, când domnul Jacques Sarthou, director la Théâtre l'Île de France, aflat ca turist în România, a văzut la Teatrul de Comedie Turnul de Fildeş de Rozov. Cu această ocazie, și într-o discuție amicală la Uniunea Scriitorilor, mi-a mărturisit că soția sa începuse să scrie o piesă, dar îi lipsea interpretul ideal, și iată, aici în România, l-a descoperit. Am crezut că e o simplă amabilitate, dar după năi două luni primeam textul, invitația și contractul, iar în octombrie repetam deja la Paris Pēpère Lamoral de Brigitte Sarthou, co-girantă la direcția teatrului din Clichy. Am jucat pînă în decembrie și am fost asigurat că vom continua colaborarea. În mai '83, mi-a fost reînnoită invitația de a relua reprezentațiile ; paralel, urma să montez un spectacol în care să și joc,

Prezențe teatrale
românești
peste hotare

Cu Ion Lucian

despre

- experiențe profesionale în Franța și Japonia
- activitatea desfășurată ca membru în Biroul executiv al ASSITEJ
- prestigiul teatrului românesc în lume

împreună cu soția mea, actrița Tilda Radovici. Astfel că în noiembrie '83 pozeam din nou în capitala Franței, pentru o scurtă serie de reprezentații în cadrul manifestărilor consacrate sărbătoririi a 30 de ani de la înființarea teatrului respectiv. Începeam totodată să lucrez și un spectacol Ionescu, *Les Contes*, un colaj de texte pe care l-am montat în stagiunea trecută și la Teatrul „Ion Creangă”.

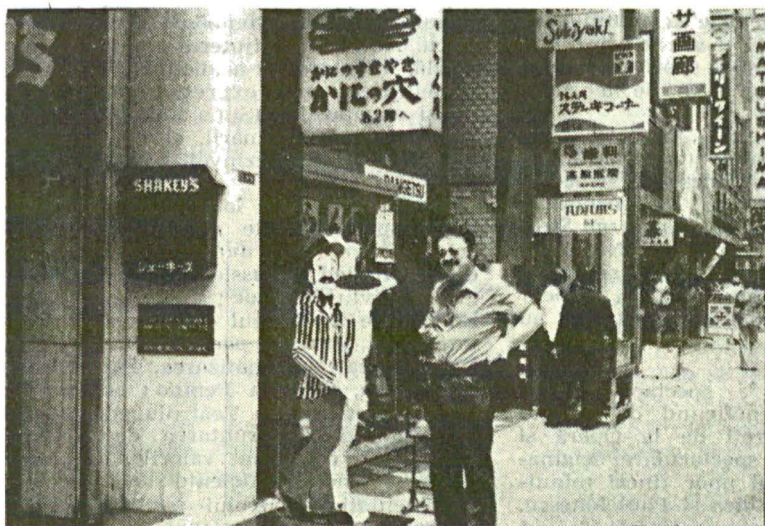
REP. : Cum a decurs colaborarea cu actorii francezi ?

I. L. : Cu excepția soților Sarthou, care mă văzuseră jucînd la București, membrii trupei nu mă cunoșteau și reacția lor a fost firească. Se întrebau : de ce a fost nevoie de cineva adus tocmai de la 3 000 de kilometri. După trei zile cu toții au mărturisit, public și mie personal, că sînt încințați să lucrăm împreună. După un contact rece, a urmat un mare „amor profesional”, așa că la a doua întîlnire, iarna aceasta, păseam pe un teritoriu fierbinte. Deși mai avusesem ocazia să lucrez și la Caen, la Roma, la Bruxelles, la Montreal, nu mi-a fost ușor : să joci departe de casă, într-o țară în care funcționează un anume snobism cultural... Un străin răzbește foarte greu pe o scenă franceză, din pricina exigențelor deose-

bite față de accent, față de mijloacele de expresie artistică. Am avut monoc cu primul personal, Păpère: era un marginal, un fel de „Bête humaine”, care abia învață să vorbească, dar se dovedește mai sensibil decât semenii săi hipercivilizați. Un pamflet virulent împotriva respingerii, a neacceptării celor ce nu ne seamănă, a lipsei de înțelegere față de el, dar și o pledoarie poetică pentru respect reciproc și comunicare sinceră. Cînd am început să lucrez ca regizor, am avut de împlinit o oarecare rezistență, pentru că în Franța se cultivă tradiția creației colective — fiecare contribuie prin exerciții laborioase sau prin improvizație la conturul final. A trebuit să înving reticențele și să-mi impun proiectul, aplicînd inițial formula regiei directive; pînă la urmă, actorii au acceptat cu bucurie să intre în joc. Am conștiința împăcată: rezultatele au fost îmbucurătoare pentru ambele părți.

REP. : Fotografiiile din spectacolul Păpère Lamoral mă fac să regret că nu l-am văzut. Ele evidențiază factura originală, — un ridicolus la extrem — a tratării subiectului și explică primirea entuziastă de care s-a bucurat. Succesul s-a repetat și la celălalt spectacol...

I. L. Da, francezii se așteptau la un Ionescu absurd, așa cum erau deprinși, și s-au trezit în fața unui spectacol poetic, surprinzător și pentru familia autoului, și pentru puținii critici prezenți la premieră (trebuie să vă spun că în momentul respectiv la Paris erau nu mai puțin de 160 premiere!) Eu, obișnuit ca în sală să fie toți cronicarii, în pîr, am fost dezamăgit să constat că erau doar trei; cei de la „Le Figaro”, „La Croix” și ORTF-„France Culture”. Pentru că m-am ocupat și de ilustrația muzicală, și de cadrul plastic, reluînd ideile pe care lucra-

La Tokio, pe Ginja, o întâlnire neașteptată cu un alter-ego: reola-mă!

„O clipă, și vă arăt cum trebuie jucată scena!” : repetiție la Osaka

sem împreună cu scenografa Coca Simirad la versiunea bucureșteană, pot spune că spectacolul mi-a aparținut în proporție de 80%. Și cum, din echipa de cinci interpreți, doi eram români, se justifică termenul de „coproducție româno-franceză” din anunțul publicitar.

REP. : Mi-ați arătat o mapă cu desenele unor mici spectatori care au reprodus scene din spectacol, însoțite de replici pe care le-au reținut exact. O confirmare categorică a reușitei !

I. L. : Satisfacția mea cea mai mare este atunci când trezesc interesul copiilor. Prima încercare de a monta un spectacol pentru copii, făcută cu mulți ani în urmă, m-a cucerit definitiv și m-a determinat să perseverez în această direcție... De aceea m-am bucurat să pot răspunde invitației făcute de KODOMO GEKIJO RENRAKUKAI (Asociația de teatru pentru părinți și copii) — originală instituție japoneză cu filiale în 260 de orașe cu aproximativ 360 000 de membri, care colizează lunar o sumă deloc mare, cu scopul de a aduce sau crea spectacole pentru copii, care, prin valoarea lor să contracareze poluarea spirituală provocată de mass-media. În '77, fiind am fost cu Teatrul Municipal din Ploiești și am prezentat *Snoave cu măști* într-un turneu de 78 de zile, în 42 de orașe, organizarea asigurată de această asociație a fost ireproșabilă din toate punctele de vedere, iar ospitalitatea, cu totul ieșită din comun. Prețul biletelor s-a stabilit printr-un calcul simplu : câte orașe, câți spectatori, bugetul spectacolului. Cum publicul a fost mult mai numeros, din surplusul de bani ni s-a oferit un concediu de 11 zile, în care am putut să mă plimb, să văd spectacole, să mă îndrăgostesc de Japonia, unde mă voi întoarce totdeauna cu plăcere.

REP. : Experiența japoneză — mă refer la montarea piesei dumneavoastră Cocoșelul neascultător cu o trupă niponă, în aprilie '83 — presupun că a fost ceva mai complicată.

I. L. : Într-adevăr. Școala japoneză de teatru diferă complet de cea europeană ; este un teatru de reprezentare, de imagine, și nu de trăire cum este cel din perimetrul latin. Dar echipa cu care am lucrat la Osaka, în cele trei săptămâni, s-a adaptat perfect stilului european. Mie mi-a fost poate mai greu, pentru că a trebuit să-mi refac concepția regizorală în funcție de spațiul de joc *en rond*. Repetițiile durau de la 10 dimineața la

La scena Teatrului L'Île de France, Ion Lucian, în rolul Père Lamo-ral, împreună cu actorul Paul Bis-ciglia

5 după-amiaza. De fiecare dată eram uimit să constat că observațiile făcute de mine în ajun fuseseră însușite, și greșelile, remediate. Abia târziu mi-am dat seama că actorii rămăneau în sala de repetiții, dădeau dinurul la magnetoscopul plasat într-un colț, care înregistra fără întrerupere indicațiile mele, și, cu ajutorul imaginii și al notițelor pe care și le luau cu o exemplară conștiinciozitate, refăceau totul, ca nu cumva să-l supere pe „Lucian-San”. Pentru '85, mi s-a propus un nou turneu cu spectacolul *Snoave cu măști*; încă 220 de orașe afiliate asociației de care vă vorbeam sint domnice să vadă reprezentațiile noastre. Vom prezenta alternativ și o montare mai ușoară, o piesă de proporții mai reduse, pe care urmează să o scriu. M-am gândit la ceva care să-i amuze pe micii niponi, o întâlnire cu personajele copilăriei: Pinocchio, Albă ca Zăpada, Păcală, Heidi, plecate în căutarea lui Hikelci, un Păcală japonez.

REP. : În ce măsură calitatea dumneavoastră de membru în biroul executiv al Asociației internaționale a teatrelor pentru copii și tineret (ASSITEJ), funcție pe care o dețineți de 17 ani, v-a permis să faceți cunoscută arta teatrală românească dincolo de granițele țării ?

I. L. : Adesea ne plingem că nu sîntem jucăți în străinătate. Dar se întreprinde extrem de puțin pentru a face cunoscut teatrul românesc peste hotare. La una dintre întrunirile internaționale anuale s-a luat hotărîrea ca fiecare stat să pună în circulație un număr de minimum zece piese jucate cu succes în țara respectivă. Am trecut imediat la acțiune; deși am reușit cu greu să mă înțeleg chiar cu autorii interesați, am întocmit fișe, sinopsuri, am tradus, am xeroxat, am făcut viniete și, pe cheltuiala mea, am reușit să plec la Congresul de la Lyon din 1981 cu o sută de exemplare, care mi-au fost practic smulse din mînă. Pe copertă am scris simplu: *Non multa... sed multum*. Fără să încerc să concurez elegantele publicații periodice cu caracter informativ editate de centrele ASSITEJ din mai toate țările, am alcătuit și numeroase buletine naționale (în trei limbi) referitoare la activitatea tuturor teatrelor din țară care au prezentat spectacole pentru tinerii spectatori, precum și un album cu 36 diapozitive din cele mai reprezentative montări.

REP. : Îmi povestești că în interviul solicitat de postul de radio parizian „Tour Eiffel”, vorbind despre fenomenul teatral românesc, ai reușit să captați interesul animatorului (emi-

siunea se transmitea în direct), care v-a acordat 12 minute, și nu doar 3—4 minute, cum se obișnuiește la emisiunile de cultură.

I. L. : Teatrul românesc se menține la un nivel artistic excepțional. Turneele întreprinse de-a lungul anilor de Național, Teatrul de Comedie, Teatrul „Bulandra”, Teatrul „Tăndărică”, Teatrul pentru copii și tineret din Iași, Teatrul Tineretului din Piatra Neamț au rupt zăgazuri, acolo unde și-au prezentat spectacolele. Au fost turnee triumfale, care au deschis largi porți culturii române. Nu pot să uit manifestarea de simpatie pe care oamenii de teatru francezi ne-au făcut-o cînd am jucat în '66, la Paris, *Rinocerul*, *Umbra*, *Troilus și Creșida*... Cîndva, la festivaluri, dacă se afla că România se înscrie în competiție, unii participanți se retrăgeau, pentru că știau că nu mai au șanse... În S.U.A., unde am prezentat *Snoavele*, timp de 30 de minute publicul i-a ovacionat de interpreți, scandînd „România, România !”... Am adunat pînă acum un volum imens de cronici. Le mai citesc din cînd în cînd, trag oxigen și mă reapuc de treabă...

REP. : Ce alte proiecte aveți pentru acest an ?

I. L. : Împreună cu trupa tinăra a Teatrului de Comedie, aș vrea să realizez un musical cu *Vrăjitorul din Oz* (o feerie cu minimum de mijloace scenografice), sau un spectacol în maniera comediei dell'arte, pornind de la textul lui Goldoni *Arta comediei*. Un proiect cvasiferm pentru toamna lui '84 ține de dorința expresă a celor de la Théâtre de L'Île de France, de a monta în regia mea *Conu' Leonida față cu reacțiunea*. E un vechi vis al soților Sarthou să joace Caragiale. Vreau să încerc să alcătuiesc un scenariu inspirîndu-mă și din câteva schițe ale marelui comediograf. De asemenea, directorul teatrului din Lille, René Pillot (căruia i-am tradus o piesă ce se joacă la Bacău — *Aventurile cavalerului Lagardère*), m-a invitat să lucrez și la acest teatru, promișîndu-mi trei texte inedite, din care să aleg unul, pentru o viitoare regie. Deocamdată, joc la Teatrul de Comedie, în *Pachetul cu acțiuni de Mircea Stăfănescu*, iar la Teatrul „Ion Creangă” continui să joc în *Snoave cu măști*.

Rep. : Vă urez ca în interviul viitor să-mi vorbiți despre realizarea cu succes a tuturor proiectelor dumneavoastră !

Irina COROIU